

je pa sedaj navadno razkosovanje na hasek bogatim kapitalistom in prebrisanim špekulantom, ki z „grunti“ barantajo, in pa notarjem, ki pri takih razkosovanjih veliko zaslužijo. Sploh tukaj je skrajni čas, da kmetje po svojih poslancih dobimo modrih nasvetov in postavne pomoči!

Naposled še omenim nestrpljivo nadlogo, katere pri odbiri prihodnjih poslancev kmetje nikakor ne smemo pozabiti. Kdor hoče naš poslanec biti, ta nam mora naprej besedo dati, da bo po zgledu g. Hermana pomagal sedanje žalostne razmere zastran uradnikov in advokatov predruščiti. V liberalni dobi se je število uradnikov strašno pomnožilo, plača vsem močno pozvišala. Vsi trgi in mesta so polni uradnic in uradnikov. Vkljub temu se pa vse polževo počasno uraduje; kmet ima samih potov ter pogosto nič ne opravi. Nekdanji uradniki so sami marljivo pisali, sedanjih jma skoro vsak svojega pisarja in vendar tičijo vsi skup med visokimi kupi nerešenih pisem in aktov. Temu niso toliko uradniki krivi, marveč naša zamotana uprava. Delajo, pa malo opravijo, čeravno skoro vse vloge spisujejo notarji in advokati se vé za gotovo plačilo. Devet sto medvedov, kaka uprava je to, čemu toliko dragih pisarnic, uradnikov in pisarjev, če pa človek že skoro zavolj vsake malenkosti mora poprej k notarju in advokatu, ako hoče pri gosposki kaj opraviti, svojo pravico doseči ali njo obraniti? In vendar ni ne notar, ne advokat, kateri stvar končno reši! Pogosto se zgodi, da stranka pride pred gosposko, bodi sodnijsko bodi upravno, ter začne svojo prošnjo razlagati. Ali precej se njej beseda preseka in veli: „pojdite k notarju, ite k advokatu!“ To se zgodi. Kaj pa stori notar, kaj advokat? No ta poslušaj, zapisuje, naposled pa reče: že prav, vendar najpoprej mora biti komisijon, in tako pridejo zopet uradniki na vrsto, in po končanem komisijonu popreme delo zopet advokat, da potrebne vloge itd. naredi. In tako se mota mesece in leta in naposled stranka druga nima, kakor strahovite stroške za komisijone, za štempeljne, za notarje in advokate, čijih število se je močno pomnožilo. Vsak ima svojo pisarnico in v njej vse polno pisarjev, ki tudi zastonj ondi ne posedavljajo. Pomislimo še, koliko poslov imajo naši milovanja vredni župani, koliko potov in dolžnosti jim nalagajo; vsak bi že moral znati več postav na pamet, kakor kakov advokat ali pa okrajni komisar. Dodajmo naposled nove urade okrajnih zastopov, šolskih svetov itd. tako mislim, da bo vsak pameten človek meni pritrdil, ako rečem: kmetje, pri bodočih volitvah dajmo vsem liberalnim in nemškutarskim poslancem slovo, ker so nam gori navedene strašno nepovoljne reči pripravili; izvolimo same take moževe, kakor je g. Herman in jegovi tovariši, ki bodo delali na predruščanje in polajšanje sedanjega uradovanja, ki bodo razkosovanje zemljišč modro omejili, zoper odrtijo sklenili oderuške postave in pred vsem delali na zmanjšanje

državnih stroškov in vsled tega na znižanje pre-silnih davkov!

Odrtija pa krščanska vera.

III. Tretje, kar sedanje dni zvestim katoličanom pripada kot nujna naloga, je, misliti na sredstva, s katerimi bi se dala nesrečna odrtija zatreti ali vsaj nekoliko omejiti, to pa tako, da bi se potrebni promet z denarjem nič ne motil ali oviral. Da se nam bo tako blago prizadetje brž posrečilo, do tega nimamo veliko upanja, kar pa nas ne sme nikakor plašiti. Vedeti nam tudi je, da bi z preostrim, brezobzirnim postopanjem zoper sedanjo oderuško gospodarjenje več škodili, nego hasnili, sicer se nam pa tudi ni treba uderuških mogoteev preveč bati. Najboljše storimo, ako tudi v tej zadevi lepo posnemamo sv. katoliško Cerkev. Začnimo na njo upirajé se polagama in previdno pritiskati na odrtijo, da jo sicer po malem toda tem bolj gotovo zatremo! Kot prvo sredstvo nam zamore na vsak način služiti: oderuška postava. Te nam je pred vsem treba, brez nje je vse prizadetje zoper oderuštvost zastonj. Imamo torej najprvle od države zahtevati, da se zopet po postavi določi, do kolikor procentov obresti se sme jemati in, če treba, z pomočjo sodnije iztirjevati. Potem se pa lahko nekaj časa počaka, preden se stori druga stopinja zoper oderuštvost s tem, da se država loti velikih denarnih zavodov in bank. Ko tedaj nastopi za to ugodni čas, se mora od države zahtevati, da ove zavode in banke po postavi prisili tako ravnati, kakor sedaj delajo nekatere pridne hranilnice (Sparkasse), ki le proti naprej določenim obrestim (n. pr. mariborska daje samo 5%) sprejema denarje pa tudi od izposojenih penez več obresti ne tirjajo, kakor je ravno potrebno za upravne stroške; posebnega dobička ne iščejo. Ako se kedaj jednako pravično in blagonsno ravnanje postavno zankaže tudi velikim denarnim zavodom in bankam, tedaj so odrtiji večje žile prerezane. Potem je treba še ene stopinje in odrtija je ob tleh; treba je posojilne pogodbe nadomestiti z oddajanjem in nakupovanjem rente pri posestvih, in z društvenimi pogodbami v vseh drugih slučajih. Renta ali dolg, nepovračljivo na posestvo naložen, je ravno tako dober in za prodavanje primeren, kakor sedaj vsaka trdna državna renta, bodi papirna, srebrna ali zlata. Društvene pogodbe (Gesellschaftsverträge) so pa itak tudi sedaj pravna podlaga vsem bankam. Treba jih je torej le otrebiti napak, katere jih den denešnji izročujejo oderuškom na zlorabo. Pristavimo še le, da sv. Cerkev izdavanje in nakupovanje rente in društvene pogodbe kot popolnem pravične odobruje. Tako bodo po naših mislih morali postopati povsod, kder bodo hotli odrtijo res zatreti. Katoličani se pa tega važnega prašanja lahko srčno lotijo in mero-dajno koračijo naprej kot voditelji vsem, katerim je za zboljšanje sedanjih nevkretnih razmer pri-

človeški družbi resnično mar; vsaj imajo na svoji strani nauk sv. krščanske vere, cerkveno sporočilo, glas znanosti in pa vse ubogo ljudstvo, katero komaj čaka, da strahovito težki jarem nesramnega oderaštva brž raz svojih ram otrese.

Gospodarske stvari.

Klorovo apno preganja miši.

Kakor so najnovejše skušnje pokazale, je klorovo apno prav dober pomoček zoper vsaki mrčes, posebno pa zoper miši, kar sledeči dogodek prav jasno dokazuje: Nekemu kmetovavcu so bili leta 1874 za njegovo obilno žetev prostori na škednju premajhni. Bil je toraj prisiljen nekaj požetega žita, ktereга ni bilo več časa v kopice zložiti, ki se je pa vendar zaradi pretečega dežja moral z njive pod streho spraviti ter na katerem koli mestu mokrote obvarovati. Za štiri voze ovsa ni bilo drugega prostora, kot suha klet, iz ktere bi se bilo potem vse brž ko mogoče na škedenj spravilo in izmlatilo. V to klet pa je držal vodotok, po katerem so miši v njo hodile in tako za klet prava nadloga postale. Zato je dal gospodar male plitve skledice, kakoršne imajo, da se v nje evetlični lonci postavljajo, z klorovim apnom napolniti in jih po raznih mestih v kleti razpostaviti in sicer z prav dobrim vspehom. Če ravno je namreč oves cele tri mesece v kleti na kupu ležal in se še le potem na škedenj prenesel in izmlatil in se je tedaj bati bilo, da bi miši nakupičenemu ovsu mnogo škode naredile, se je vendar pokazalo, da se ga miši še dotaknile niso. Iz kleti so se miši popolnoma pozgubile, kjer jih je prej vse živo mrgolelo in kjer je zdaj toliko njihove najljubše hrane ovsa bilo. Ovsa na škednju, kar ga je bilo tam pospravljenega, so se miši dosti bolj lotile in ga poškodovale. Ravno tako se je tudi klorovo apno kot dober pomoček pokazalo zoper bolhe in druge mrgolince na povrtnih gredah, ktere so se z njim potrosile. Močen klorov duh je prej ko ne vsem mrgolincem zoper in tedaj se krajev ogibljujejo, kjer po kloru diši. Ker pa hišne in poljske miši včasih v nekterih krajih silno veliko škodujejo, je tedaj klorovo apno, ki vrh drugega še drago ni, vse priporoče vredno sredstvo zoper te nadležne škodljivce na škednjih in tudi po žitnicah in kletih, v kterih se krompir ali druge mišim priljubljene stvari hranujejo. V male skledice se klorovega apna dene in te na dotična mesta postavijo in da se ne razsuje ali razlije lahko z strešno opeko pokrijejo. Od časa do časa je potrebno staro klorovo apno z novim nadomestiti ali pa, če se more lahko do njega, z vodo ali jesihom nekoliko namočiti, da zopet bolj duh dobi.

Prežilka, Ocymum Basilicum. Basilikum, ta mnogo obrajtana in v jugoslovanskih narodnih pes-

mih pod imenom „basilje“ v zvezi z drugo rastlino „smilje“, n. p. „similje in basilje“ mnogo opevana rastlina se nahaja v treh sortah, ki se po naših vrtnih pridelujejo: a) drobnolistna, b) navadna in c) širokolistna prežilka. Prežilka je jednoletna prav občutljiva rastlina, ki le v drobnoprstnih vrtnih gredah dobro stori. V naših krajih se seme seje meseca marca v gnojne grede in brž ko so sajenice dosti krepke, se presade v toplo ležeče rabate ali pa tudi za olepšavo v lonce. Seme zori meseca septembra in ostane več let kaljivno. Posušeni in črsvi listi sorte a) služijo za pridevek k salati, posebno pa v začimbo raznih jedil. Posušeni listki, ki so se predno rastlina razcvete, porezali, se zribajo in na jedila, kakor pepper potrošajo. Kot dišavna zel se prežilka tudi za kopele rabi.

Jajca delj časa dobra in črstva ohraniti. Da se kokošja jajca delj časa dobra in črstva ohranijo, jih nekteri z parafinom, ki se v vsaki štacuni, kjer cukar in kavo prodavajo, dobi, prevlečejo. Za 3000 jajc je bojda kilogram parafina zadosti. Jajca, ki niso z parafinom prevlečena, vedno bolj lahka pribajajo, med tem ko teža parafinovanih mesece in mesece jednaka ostaja. Da pa z parafinom prevlečena jajca res dolgo dobra ostanejo, je seveda pred vsem potrebno, da so jajca zdrava in res črstva, sicer parafinovanje nič ne pomaga in jajca se na dalje spridujejo. Tako pomazane jajca so čvrstim popolnoma jednaka, samo da se malo bolj svetijo, ker so se luknjice lupine z parafinom zamazale. Seveda, da tako pomazana jajca niso več za valitev.

Korenje zdrava krma za konje. Kolika ali zapeka v črevah jeseni konje bolj pogosto napada, kakor druge letne čase. Proti ti hudi konjski boleznii priporoča skušen kmetovavec kot dober pomoček korenje, ki se mora drugi konjski krmi primešati. Daje se pa korenje na zadnje na večer, ker konji ob kratkem jednom času zjutraj in o poldne preblastno po korenju segajo in zrnje in rezanje na strani puščajo. Sprva se korenje jemlje neposredno iz njive in se daje konjem z metenico vred. Ko se začne korenje kopati, se pusti kos korenja za konje na njivi tako dolgo stati, dokler metenica zelena ostane. Konji jo radi jedó in je še porezovati ni treba. Več let že, pravi gospodar, pokladam tako konjem korenje in od tega časa se ona nadležna in nevarna bolezen pri konjih v mojem hlevu ni več prikazala.

Pomoček zoper stenice. Kot dober pomoček zoper ta silno nadležni in gnjusni mrčes se priporoča solnokisli cinkovi oksid (salzsaures Zinkoxyd), ki se po lekarnicah kupiti more. Z njim se pomaze hišna oprava posebno postelje po špranjah in stikih.